

תוכנית

מגן ירושלים

מתווה פעולה מדיני-אורבני לחיזוק
ירושלים המאוחדת ומניעת חלוקתה

הנדון:

תוכנית 'מגן ירושלים' - מתווה פעולה מדיני-אורבאני לחיזוק ירושלים המאוחדת ומניעת חלוקתה

אנו מתכבדים להגיש לך בזאת את תוכנית 'מגן ירושלים' - מתווה פעולה מדיני - אורבאני לחיזוק ירושלים המאוחדת ולמניעת חלוקתה. התוכנית גובשה על רקע חשש כבד מרעיונות ומתווים לחלוקת ירושלים, שבהם תמכו בעבר אישים כאהוד ברק ואהוד אולמרט או אישים בקהילייה הבינלאומית כביל קלינטון וג'ון קרי. גם דמויות בזירה הישראלית של ימים אלה, כשר לשעבר חיים רמון ומספר קציני צה"ל במילואים, פרסמו מתווה חלוקה תחת השם המטעה: 'התנועה להצלת ירושלים היהודית'. תוכניות אלה - אם חלילה ייושמו - יחשפו את ירושלים לסכנות בטחוניות ודמוגרפיות קשות, יערערו את מעמדה כבירה, יפגעו במרקם העירוני שלה, ויחלישו אותה מאד.

תוכנית הפעולה המצ"ב, נכתבה במהלך השנה האחרונה על ידי קבוצת מומחים, שמתוקף עיסוקיהם מלווים שנים רבות, הן את המאבק הלאומי והדתי על ירושלים, והן את התמודדותה כמרקם עירוני וכבירה עם בעיות מורכבות וקשות. מטרת התוכנית הן:

- * **שמירה על ירושלים מאוחדת בריבונות ישראל**, לטובת כל תושביה, יהודים וערבים, ובזיקה לזכויות העם היהודי בירושלים.
- * **מניעת חלוקתה.**
- * **חיזוק מעמדה כבירה**, חוסנה כעיר והפיכת 'ירושלים רבתי' למטרופולין המוביל במדינת ישראל.
- * **הצגת חלופה לתוכנית החלוקה המסוכנת**, שתוכל להתמודד עם המצוקה הדמוגרפית היהודית בירושלים, והרוב היהודי בה, שקטן בהתמדה.

המלצותינו המפורטות, שמצורפות למכתב זה כוללות:

- א. **הקמת עיריית גג לירושלים רבתי** בה יחולו החוק המנהל והשיפוט של מדינת ישראל.
- ב. **פעילות דחופה שתכליתה היפוך מגמה במאזן ההגירה השלילי**, שגרע מירושלים בחצי יובל השנים האחרונות למעלה מ-420 אלף תושבים יהודים. במרכז העשייה הדרושה בסעיף זה: העמדת מצאי שנתי של 5000 יח"ד בתחומי ירושלים, ובניה מוגברת בתחומי מטרופולין 'ירושלים רבתי' והעצמתו של מטרופולין זה.
- ג. **הוצאתן מתחומי העיר של השכונות הערביות הצפוניות**, שנתרו מחוץ לגדר הבטחון ושיקומן במסגרת שתי רשויות מקומיות נפרדות בתחומי ובריבונות ישראל, תוך שמירה על מלוא זכויות 'התושב' של האוכלוסיה שם. בשום שלב שכונות אלה לא תועברנה לרש"פ.

חבילת צעדים זו תעמיד מחדש את הרוב היהודי בירושלים על 80% ואף למעלה מכך.

מדינת ישראל ניצבת בצומת דרכים היסטורי בכל הנוגע לעתיד ירושלים. החלטת מועצת הבטחון 2334 מ-23 לדצמבר האחרון, לפיה מזרח ירושלים הוא שטח פלסטיני, מחייבת עשייה ישראלית היסטורית דוגמת תגובות בן גוריון, לוי אשכול וגולדה מאיר ל'אירועים' כבינאום ירושלים, תקיפתנו ב-1967 על ידי ירדן או תוכנית רוג'רס ב-1969. בן גוריון קבע את ירושלים כבירת ישראל. לוי אשכול סיפח את מזרח ירושלים והרחיב את גבולותיה וגולדה מאיר בנתה את גילה, רמות, נווה יעקב, הגבעה הצרפתית ותלפיות מזרח - רוב מניינה ובניינה היהודי של ירושלים מאז 1967.

עם כניסתו לתפקיד של ממשל חדש ואוהד יותר לישראל בווינגטון, השעה אינה רק מחייבת אלא גם כשרה, והיא בבחינת 'חלון הזדמנויות' חולף למעש היסטורי שיותר חותם ורישום לדורות ויבטיח את עתידה של ירושלים כבירתו השלמה והמאוחדת של העם היהודי.

בכבוד רב

חברי הצוות:

חיים סילברשטיין (מרכז),
השגריר אלן בייקר,
מוני בן ארי,
אדריכל יורם גינזבורג,
אלוף (מיל') גרשון הכהן,
השגריר יורם אטינגר,
נדב שרגאי (עורך).

יועץ תוכן לתחזית הבנייה עד 2040 - ישראל קמחי.

• תוכנית 'מגן ירושלים' מבוססת על הצעות שנכללו בספר 'ירושלים אשליית החלוקה', נדב שרגאי, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, 2015. היא עובתה והועשרה על ידי צוות המומחים שבו היו חברים שניים מחברי 'המרכז' - שרגאי ועו"ד אלן בייקר.

תוכן העניינים

2	תוכנית 'מגן ירושלים' - הנחות יסוד
3	תמצית המלצות
4	המלצות מפורטות
9	על המחברים

תוכנית 'מגן ירושלים' מתווה לחיזוק המאוחדת ומניעת חלוקתה (תקציר)

הנחות יסוד

נקודת המוצא של חברי הצוות היא שחלוקת ירושלים, לא רק ברמה הערכית-היסטורית-יהודית, אלא ברמה הפרקטית, מסוכנת ותזיק לעיר בארבעה פרמטרים מרכזיים: בטחון, דמוגרפיה, מקומות קדושים ומרקם עירוני.

בטחון

ברמת הבטחון חלוקת ירושלים היא בלתי אפשרית! חלוקה עלולה להביא על ירושלים מצוקה בטחונית קשה פי כמה, לחשוף מאות אלפי תושבים לירי אש נק"ל, ואף למנוע טיפול בטחוני ומודיעיני בטרור. לאחר חלוקה - המטרות היהודיות יהיו זמינות בהרבה, קרובות יותר, ואפשרות הפגיעה בהן תהיה רחבה ועמוקה. לעומת זאת - אפשרות הסיכול של ירי ופיגועים תהיה נמוכה בהרבה וקשה פי כמה. נגישות הפלסטינים לנשק ולאמצעי לחימה תגדל אף היא. הסתמכות על גדרות, חומות, חלוקה והפרדה כמענה בטחוני תפגע בגמישות הפעלת הכוח, תצמצם את אפקטיביות פעולת השב"כ ולמעשה תייצר מרחב מוגן להתארגנות, דוגמת המרחב המוגן שנוצר ברצועת עזה לאחר ההתנתקות. חלוקה גם תחזק את הכוחות הג'הדיסטיים ואת האסלאם הרדיקלי בארץ ובחו"ל ותתן משנה תוקף למטרותיהם: חיסול התרבות המערבית בכלל והשמדת ישראל.

דמוגרפיה

חלוקה עלולה להביא על תושבי ירושלים נזק דמוגרפי במקום תועלת דמוגרפית. שני תקדימים וצפי מפוקח מלמדים, כי במקרה של חלוקה, עשרות אלפי יהודים צפויים לעזוב את ירושלים ועשרות אלפי ערבים יהגרו אל הצד הישראלי-יהודי שלה. לדוגמה ב-1949 בעת חלוקת העיר 25% מתושבי ירושלים היהודים עזבו את העיר. בעת הקמת גדר הבטחון ב-2004 כ-50,000 תושבים ערבים עברו אל הצד הישראלי של הגדר.

המקומות הקדושים

חלוקה, כך מלמדים תקדימים כואבים מהעבר הרחוק והקרוב, תאיים באופן ממשי על **חופש הגישה למקומות הקדושים ליהודים ולנוצרים.**

המרקם העירוני

חלוקה, שהשפעותיה הכלכליות על העיר עלולות להיות קשות, גם תרסק מרקמי שיתוף ונורמליות רבים בין האוכלוסיות, כאלה שמתקיימים לצד העימות הלאומי והדתי, הרחק מעין הציבור והתקשורת. מרקמי היחד הללו, על יתרונותיהם הכלכליים, משמרים אינטרס ברור בקרב אוכלוסיה ערבית רחבה, להתנגד לטרור, להתנגד לחלוקת העיר, ולהמשיך ולחיות בעיר מאוחדת תחת ריבונות ישראל.

תמצית המלצות

- א. **עיריית גג** - מימוש החלטת הממשלה שטרם בוצעה, מיוני 1998, על הקמת עיריית גג 'סובב ירושלים' (ירושלים רבתית), הגבולות המוניציפליים של ירושלים יורחבו בשני מעגלים אפשריים (ראה מפה בעמ' 4).
- ב. **בניה משמעותית** - בלימת ההגירה השלילית מירושלים - הגורם העיקרי לפיחות המתמיד ברוב היהודי - עד להיפוך מגמה ויצירת מאזן הגירה חיובי בשתי דרכים מרכזיות:
 - * העמדת היצע של 5000 יח"ד חדשות בשנה, למשך עשור, בתוך גבולות העיר בנוסף לתגבור בבנייה למגורים בתחום המטרופולין הצמוד לו, והעצמתו.
 - * העמקת התיעוד והתמריצים לבנייה למגורים, וליזמים יוצרי מקורות תעסוקה בבירה. וזה לצד הפעולות הנמרצות שהממשלה כבר עושה לגידול התעסוקה בעיר.
- ג. **הוצאת שכונות מעבר לגדר** - יש להוציא מתחום ירושלים את השכונות הערביות בצפון העיר שנותרו 'מעבר לגדר', אך לא להעבירם לרש"פ, להותיר בידי יושביהם את תעודות התושב, להשאירם בתחומי מדינת ישראל ולהקים עבורן שתי רשויות מקומיות נפרדות. מדובר על איזור כפר עקב ועל איזור ראס חמיס.

מדובר בשינוי מוניציפלי בלבד ולא בהיפרדות ריבונית. הסטטוס המשפטי של השטח והתושבים לא ישתנה. יתרה מזאת: תנתן הזדמנות חוזרת, הן במישור הבטחוני והן במישור האזרחי להעמיק את הריבונות והשליטה הישראלית בשכונות אלה לטובת התושבים ומימוש זכויותיהם העירוניות, ולטובת השליטה הישראלית בשכונות אלה, שכיום לוקה בחסרים גדולים.

ד. **צמצום ממשי בפערים** בין מזרח העיר ומערבה, לצד אכיפה קפדנית למניעת בנייה לא חוקית.

ה. **הסדר קרקעות** - כינון הסדר קרקעות במזרח העיר.

ו. **הקמת רבעים** - בתחום עיריית ירושלים.

ז. **המקומות הקדושים** - מימוש מחודש של סעיף חופש הגישה לכל, בחוק השמירה על המקומות הקדושים, בדגש על הר הבית, ולמעשה - השבת רכיב מרכזי בסטטוס קוו המקורי ששרר בהר, רכיב שעם השנים נשחק קשות.

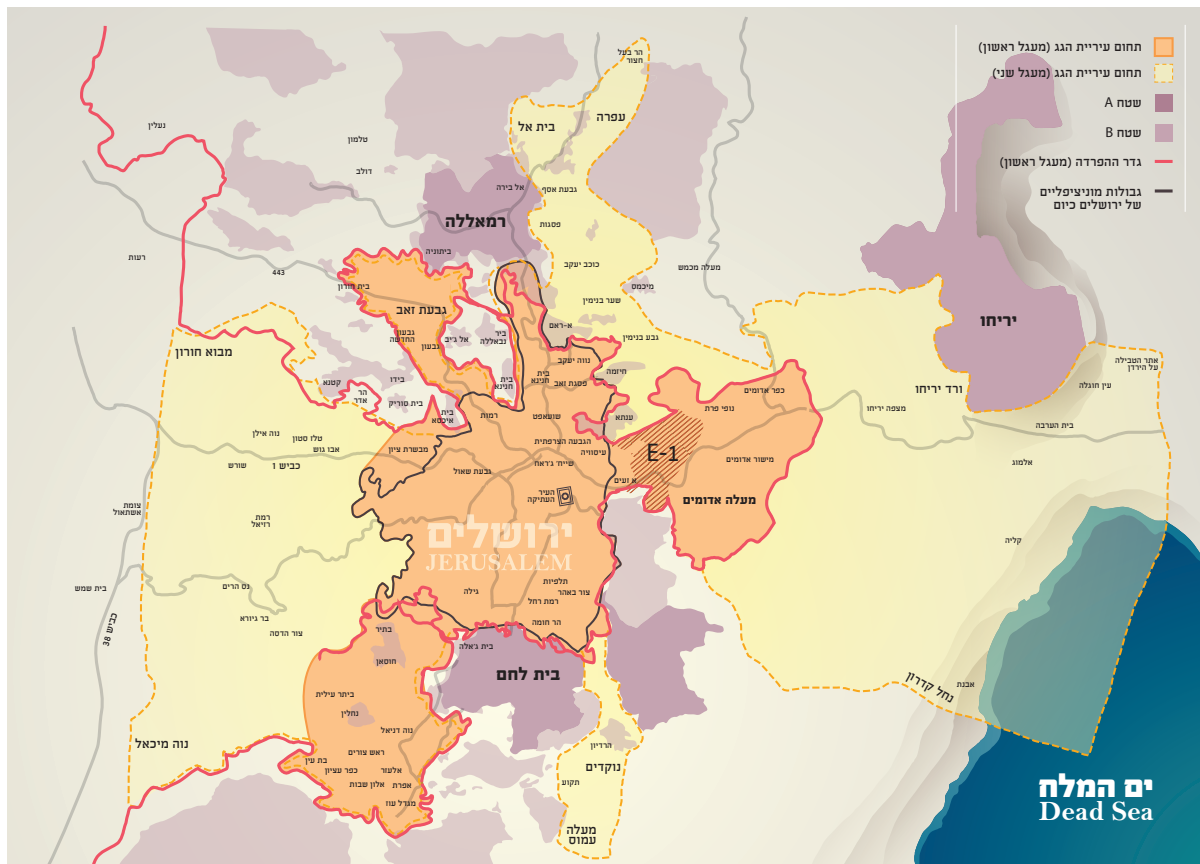
המלצות מפורטות

א. עיריית גג

מימוש החלטת הממשלה שטרם בוצעה (מאפריל 1998), על הקמת עיריית גג 'עוטף ירושלים' (ירושלים רבתי).

ביצוע ההחלטה יכניס דה-פקטו (ניהולית) אל תוך תחומי ירושלים עוד כ-150 אלף יהודים מאיזור עוטף ירושלים שבתחום יו"ש, ועוד כ-90 אלף יהודים שחיים כיום ממערב לה. יגובש מטרופולין הבירה אשר מבחינה אורבנית יהווה משקל נגד למטרופולין גוש דן; ירושלים תחדל להיות 'עיר קצה' ותתייצב במרכז המדינה; יובטח רוב יהודי מוצק לירושלים וראש עיר יהודי לשנים רבות. רהמ"ש, שר הפנים ושר המשפטים יתוו את המסגרת החוקית והמבנה של עיריית הגג. בשטחי עיריית הגג שבאיו"ש יוחלו בצו ממשלתי החוק, המנהל והשיפוט של ישראל.

תחום עיריית הגג: (ראה מפה מוגדלת מקופלת בסוף החוברת)

באדיבות: אום אשכחן - בניין קשר לירושלים

בתחום מדינת ישראל: מרחב מבואות ירושלים עד כביש 38.

בתחום יו"ש:

- א. המעגל הראשון - מרחבי מעלה אדומים, גבעת זאב, מבשרת ציון, וגוש עציון - מרחבים אלה, שבתחום "גדר הבטחון", מהווים את גושי ההתיישבות שנהנים מהסכמה לאומית.
- ב. המעגל השני - מרחבים נוספים שבהם כמעט ואין ערבים, **שבחלקם המזרחי** מצוי מירב הפוטנציאל של ירושלים לתוספת מגורים, תיירות כולל נמל תעופה) ותעסוקה:
 - במזרח:** בין נחל קדרון ונחל פרת בואך ים המלח (אבנת) והירדן (אתר הטבילה ועין חוגלה)
 - בצפון:** מגבע בנימין להר בעל חצור - כולל שער בנימין, מגרון, כוכב יעקב/תל ציון, גבעת אסף, פסגות, בית אל ועופרה.
 - במערב:** ג'בל מוקאטם ומבוא חורון, וצירי הכבישים 443 ו-45.
 - בדרום:** מהר חומה לגוש תקוע והרודיון כולל מחנה שדמה, גוש עציון.

לעיריית הגג ינתנו סמכויות התכנון, תשתיות העל ושירותים בהם יש יתרון לגודל (יעילות).
 תחומי החברה - חינוך, תרבות, רווחה ותחומים נוספים ישארו בידי הקהילות במסגרות
 המוניציפאליות הקיימות, אשר לא תפורקנה.

ב. תנופת בניה

**בלימת ההגירה השלילית מירושלים - הגורם העיקרי לפיחות המתמיד ברוב היהודי - עד להיפוך
 מגמה ויצירת מאזן הגירה חיובי.**

למרות שלראשונה זה שנים רבות הפריזון והריבוי הטבעי בקרב האוכלוסיה היהודית בירושלים גבוה מהפריזון והריבוי הטבעי בקרב האוכלוסיה הערבית, ממשיך הרוב היהודי בירושלים לקטון! הסיבה לכך היא מאזן ההגירה השלילי של יהודי ירושלים לאורך השנים:

ב-25 השנים האחרונות, עד 2015 (למעט שנה אחת) מאזן ההגירה של ירושלים היה שלילי ובסך הכל גרע מהעיר למעלה מ-420 אלף תושבים. בפרק זמן זה באו לגור בעיר רק כ-255 אלף איש. בדיקות חוזרות ונשנות בקרב אוכלוסיית העוזבים מצביעות על שתי סיבות מרכזיות לעזיבה:

1. היצע דל (בכמות) של דירות וכנגזרת מכך - מחירי דיור מאמירים של אותו היצע דל.

2. היצע מצומצם של מקורות תעסוקה ופרנסה. לפיכך:

יש להעמיק את התיעדוף והתמריצים לבנייה למגורים וליצירת מקומות עבודה

מגורים - יוקר הדיור, והיצע מועט של דירות ביחס לביקוש גבוה, אינם חריגים ביחס לאיזורים אחרים בארץ, אולם בירושלים יש לכך משמעות קריטית: קיטון מתמיד ברוב היהודי, ועזיבת כ-17 אלף יהודים את העיר מדי שנה. תנאי יסודי לשינוי המצב הוא תיעדוף של ירושלים כיעד מגורים ואף 'ספיגה' וסבסוד של חלק משמעותי ממחיר הקרקע לבנייה, שיגולם במחירי הדירות בבירה. כמו כן, יש לתמרץ כלכלית אוכלוסיה עובדת, על פי קריטריונים, כדי שתגור ותעבוד בירושלים.

תמונת עתודות קרקע ובנייה עד לשנת 2040 בתוך ירושלים מלמדת על פוטנציאל למימוש בנייה של עוד כ-75 אלף יח"ד (אם נניח שיעור מימוש של 70%). על פי ההערכה מדובר בתוספת של כ-240 אלף תושבים יהודים. משמעות הדבר היא שמדי שנה, עד שנת 2040, יבנו בירושלים כ-3260 יח"ד, בעוד שהביקוש השנתי מגיע לכ-5000.

תוספת אוכלוסייה במימוש חלקי	תוספת אוכלוסייה עם בניית כל יח"ד	מימוש חלקי עד שנת 2040	סך כל יחידות הדיור המתוכננות
240,000	339,835	75,000	107,233

מכיוון שכך, אנו ממליצים לנסות ולחתור למיצוי גבוה יותר של פוטנציאל המימוש. בתוך ירושלים אנו ממליצים לגשת תחילה ובאופן מיידי לבניית גבעת המטוס וכן לתכנן ולבנות מגורים באיזור שדה התעופה עטרות. כמו כן רצוי לדעתנו להעדיף בנייה שאינה מצופפת בשכונות היהודיות במזרח העיר כגון: רמת שלמה, גילה, גבעת יעל, מר אליאס ורמות אלון, על פני בניה מצופפת בשכונות הוותיקות.

בנוסף, להבנתנו - רק מימוש בנייה במעגלים הקרובים לירושלים, מחוץ לתחום המוניציפלי, שיצורפו לעיר, יאפשר להתאים את מצאי הדירות השנתי לביקוש השנתי, ואף ליצור היצע עודף, כדי להוריד את מחירי הדיור ולחזק את מטרופולין ירושלים באוכלוסיה יהודית.

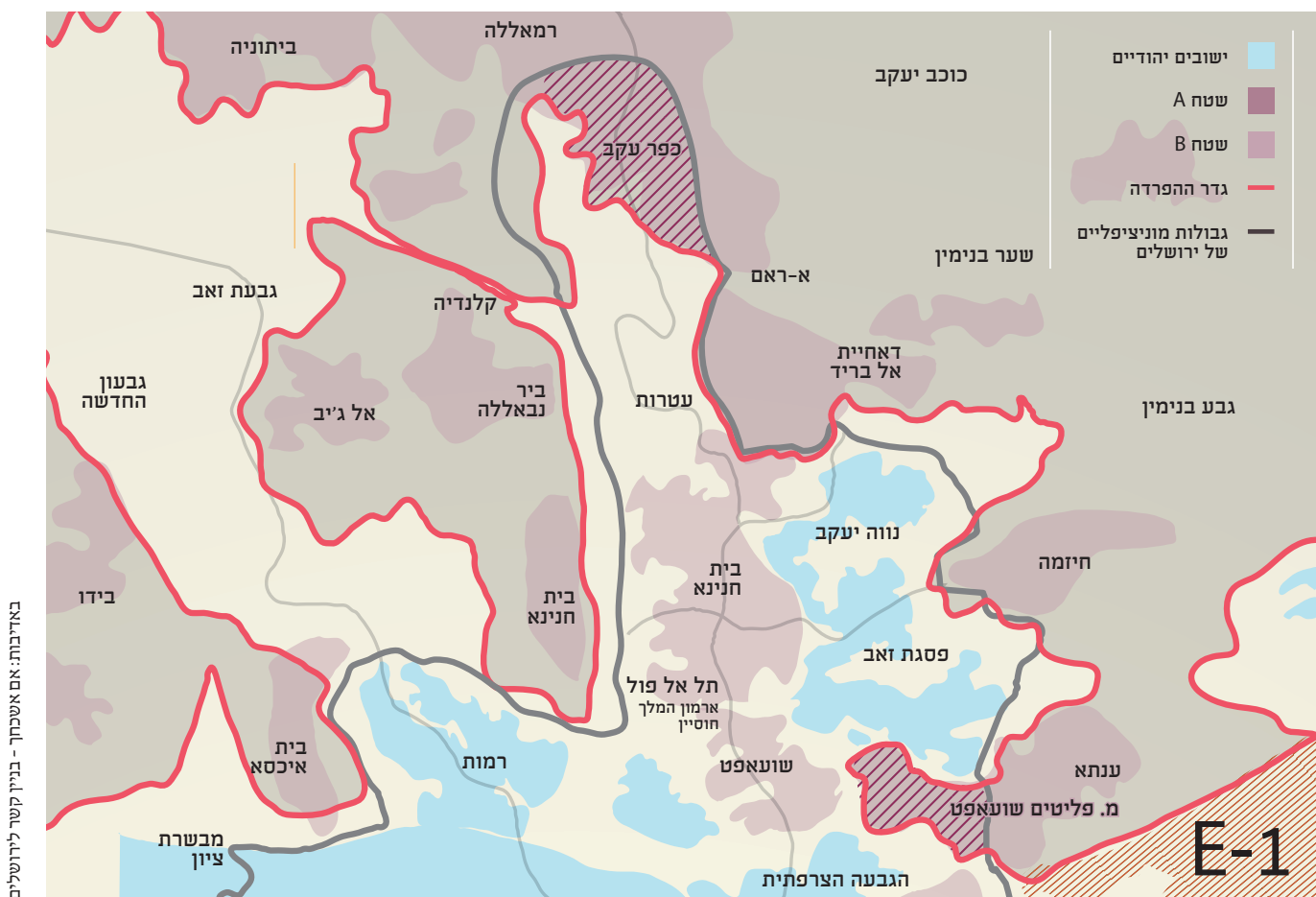
1. ראו בנספח: "תחזית הבנייה בשכונות יהודיות וערביות בירושלים ובמרחב המטרופוליטני שלה עד שנת 2040", שכתב ישראל קמחי.

על פי 'תחזית הבנייה בשכונות יהודיות וערביות בירושלים ובמרחב', שהוכנה עבור תוכנית זאת על ידי ישראל קמחי: בביתר, מבוא ביתר, מעלה אדומים, אפרתה, גבעת זאב, שטח אי-1 מצפון למעלה אדומים ובתחומי המועצות האיזוריות בנימין וגוש עציון ניתן לבנות עוד כ-30 אלף יח"ד, וכן להוסיף בנייה בשטח המטרופולין בתחומי המועצה האיזורית מטה יהודה, במבשרת ציון ובצור הדסה.

תעסוקה - הגורם השני שבכוחו לשנות משמעותית את מגמת ההגירה השלילית הוא הגדלת היצע התעסוקה ומקורות הפרנסה בירושלים ובאיזורים הסמוכים לה. בתחום זה נעשתה עבודת עומק על ידי מומחי מכון ירושלים למחקרי מדיניות בשלשה תחומים מרכזיים שהם להערכתנו בבחינת מפתח להגדלת היצע ומעגלי התעסוקה בעיר: מיצוב ירושלים כעיר האקדמיה המובילה לארץ ('עיר בינה'); פיתוח והעמקה נוספת של תחום תעשיות עתירות ידע; ומימוש הפוטנציאל היחודי והמוחמץ כיום בתחום התיירות, המלונאות והנופש בעיר (כולל עידוד צימרים ובטיקים. תקציבים שהוקצו ע"י הממשלה דרך המשרד לענייני י-ם לקידום תעשיית ההי-טק והתיירות, ראויים וצריכים להמשיך ולגדול). ירושלים היא שכיית חמדה תיירותית, היסטורית ודתית, אך המדינה נוטה להסתפק בהיצע הקיים לתייר במקום להגדילו.

ג. הוצאת שכונות מעבר לגדר

השכונות הערביות בצפון ירושלים שנותרו 'מעבר לגדר' יוצאו מתחום ירושלים, אך ישארו בתחום מדינת ישראל. הריבונות בשטחן לא תשתנה ויקמו עבורן שתי רשויות מוניציפליות נפרדות.

באדיבות: אס. אשכנזי - בניין קשר לירושלים

2. הערים בית שמש, מודיעין ומודיעין עילית, שבהן על פי דו"ח קמחי, פוטנציאל הבניה עד 2040, מגיע ל-96 אלף יח"ד - לא נמנו על ידינו כחלק ממטרופולין ירושלים, מכיוון שלדעתנו יש להן זכות לעצמאות מוניציפלית מלאה שלא במסגרת עיריית הגג.

הקמת הרשויות תגרע בפועל מתחומי העיר כ-140 אלף ערבים ותעמיד מחדש את חלקם של היהודים באוכלוסיית ירושלים על 70% (במקום קרוב ל-60% כיום). בניגוד למוצע ב'תוכנית השמאל', תעודות התושב לא ישללו מהאוכלוסיה הערבית שתוצא מהעיר, והריבונות הישראלית באיזור לא תשתנה. בניגוד למציאות שעלולה להיווצר במסגרת מתווה חלוקה, והעברת שכונות אלה לרש"פ - ישראל לא תאבד נגישות מודיעינית ויכולות סיכוליות ומבצעיות בתחומי שכונות אלה, ואולי אף תוכל לשדרגן. האיזור, שסובל כיום מהזנחה פיסית, עוני, עזובה, פשע, סמים טרור ועבריינות בנייה ענפה יקבל הזדמנות אמיתית להשתקם. העול הכלכלי על עיריית ירושלים יפחת, הבנוס הכלכלי לתושבים יגדל, והם יזכו למועצה וראש מועצה משלהם.

הצעד אינו מחייב הליכי חקיקה בכנסת, מכיוון שמדובר בשינוי תחום מוניציפלי בתוך תא שטח שכבר נמצא כולו בתחומי מדינת ישראל. הגוף המבצע לאחר אישור ממשלה יהיה שר הפנים ומשרדו (פירוט למתווה זה, יתרונותיו ודרך הביצוע שלו, כפי שהוצע לראשונה בתוכניתו של נדב שרגאי במסגרת 'המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה' - ראו בנוסח המפורט של התוכנית)

בניגוד לתוכנית רמון, שמבקש להעביר את השטח לרש"פ ולהיפרד מערביי ירושלים, תוכנית זאת מותירה את השטח שיופרד מוניציפלי מירושלים - בתחומי מדינת ישראל. תוכנית זאת גם מותירה את יושבי השכונות שיופרדו מירושלים במעמד 'תושב', שממנו הם נהנים כיום, אינה פוגעת בזכויותיהם, ואף יוצרת סיכוי ממשי לשיפור מצבם, בהשוואה למצבם כיום.

ד. צמצום משמעותי בפערים בין מזרח העיר ומערבה.

למרות מאמץ ראוי לציון שנעשה בשנים האחרונות, כדי לצמצם את הפערים הגדולים ברמת השירותים והתשתיות בין השכונות היהודיות לבין השכונות הערביות, רמת השירותים והתשתיות בשכונות 'מזרח העיר' עדיין נותרה נמוכה מזו שב'מערב העיר'. מדובר בפערים של מאות ולעיתים אלפי אחוזים בתשתיות יסוד ככבישים, מדרכות, מערכות ביוב, מוסדות חינוך, פארקים ציבוריים, תאורה ועוד. בהעדר מאגר נתונים אמין ומעודכן שישרטט את תמונת הפערים והמצב ב'מזרח העיר', דרושה בדחיפות הכנת מאגר שכזה, שעל בסיסו תגובש תוכנית פעולה רב שנתית ומתוקצבת. על בסיס תוכנית שכזאת על ישראל לחתור להשוואת רמת השירותים והתשתיות בין מזרח העיר ומערבה, ולשוויון בשני תחומים אלה בין שתי קבוצות האוכלוסיה הגדולות שחיות בעיר: היהודית והערבית. מצב שבו לאורך שנים, הפערים גדולים ועמוקים, לוקה באי מוסריות וגם מעמיד סימן שאלה מיותר על מעמדה של מדינת ישראל כריבון בכל חלקי ירושלים.

ה. כינון והשלמת הסדר קרקעות במזרח העיר

יש להשלים 'הסדר קרקעות' במזרח ירושלים. העדרו יוצר תוהו ובוהו בתחום התכנון והבנייה, מעודד עבריינות בנייה נרחבת, (שיש להתארגן מחדש כדי להתמודד עימה) מקשה על תכנון מסודר ואף פותח פתח לשוד קרקעות ומעשי רמיה. העדר הסדר מקרקעין פוגע בזכות הקניין של התושבים, יהודים כערבים. הגיעה העת לשינוי מדיניות בתחום זה.

ו. הקמת רבעים בתחום ירושלים

העיר ירושלים תחולק לרבעים בעלי ממשל עצמי מקומי. אחד הפרמטרים המרכזיים לתיחומו של רובע יהיה אופי האוכלוסייה שלו (יהודי, ערבי/ יהודי חילוני, דתי, חרדי) החלוקה לרבעים תשרת כמה מטרות: הענקת 'בית ציבורי' נפרד ותחושת שייכות לקהילות ואוכלוסיות; אוטונומיה אזרחית (לא פוליטית); שדרוג הסמכויות שיש כבר היום למנהלות השכונתיות לסמכויות ממשיות יותר (אם כי מוגבלות), בתחום התרבות, החינוך, ועוד.

רבעים גם יתנו מענה לאוכלוסיה ערבית בתחום האזרחי, ואף יפתחו פתח לשילוב אוכלוסיה זאת, שאינה מיוצגת בעירייה, במעגל קבלת החלטות וקביעת סדרי עדיפויות בנוגע לשכונותיהם.

ז. מימוש מחודש של סעיף חופש הגישה לכל, בחוק השמירה על המקומות הקדושים, בדגש על הר הבית.

על רקע השינויים שחלו לאורך השנים בסטטוס קוו בהר הבית, אנו ממליצים להשיב ליהודים את חופש הגישה והביקור בהר, למידה שבה הוא שרר בהר בשנים עברו. אין מדובר בשינוי בסטטוס קוו אלא בהשבת חלק מרכזי בסטטוס קוו, שעם השנים נשחק ואבד. משמעות הדבר: תוספת ימים ושעות ביקור, ומתן אפשרות לביקורי יהודים בהר בכל תחומיו, וכן צמצום משמעותי של המגבלות שמונעות מיהודים רבים לשהות בהר בעת ובעונה אחת. בכך ימומש הלכה למעשה הסעיף בחוק השמירה על המקומות הקדושים שאמור להבטיח חופש גישה וביקור לכל.

שורת האינטרסים, ההסכמים וההבנות עם ירדן שהייתה אחד הגורמים שהביאה למגבלות על ביקורי יהודים בהר, מוכרת היטב לחברי הצוות. יחד עם זאת התרשמותנו היא, כי לאורך השנים לא נעשה די, כדי 'לגבות מחיר' - מדיני, הסברתי ומעשי - בתמורה לויתור חסר התקדים של ישראל בהר הבית - הימנעות ממימוש זכות התפילה של היהודים בהר.

הצגת 'המחיר' - ביקור חופשי של יהודים בהר, כ'תמורה' להמשך המגבלה שישראל קיבלה על עצמה - הימנעות מתפילה יהודית בהר - יכולה להניב פירות, להגדיל משמעותית את מספר המבקרים היהודים בהר, ולשפר את תנאי ביקורם שם.

על המחברים:

חיים סילברשטיין

מרכז הקבוצה. מייסד ונשיא ארגון "אם אשכחך", ארגון הסברה וחינוך ללא מטרת רווח, שהוקם במטרה לעורר את מודעות הציבור הרחב לחשיבות הישארותה של ירושלים מאוחדת תחת ריבונות ישראלית. מייסד ויו"ר ארגון העוסק בגאולת אדמות ירושלים Jerusalem Capital Development Fund. לשעבר יועץ בכיר לשר התיירות ויו"ר ארגון עולמי של סטודנטים דתיים. בעל תואר שני במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית.

עו"ד אלן בייקר

משפטן ודיפלומט ישראלי. כיהן כשגריר ישראל בקנדה וכיועץ המשפטי למשרד החוץ. השתתף בניסוח הסכמי השלום עם מצרים וירדן. משמש כמנהל המכון לדיפלומטיה ציבורית במרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה. שירת בתפקידים בכירים בפרקליטות הצבאית וייצג את ישראל כחבר המשלחת הישראלית לועידת מדריד ובמו"מ על הסכמי אוסלו ב'. כיהן כחבר בוועדת השופט אדמונד לוי לבחינת מצב הבנייה ביהודה ושומרון. מכהן כראש היחידה הבינלאומית בפורום המשפטי למען ארץ ישראל.

מוני בן ארי

נטל (ונוטל) חלק מרכזי ביישוב מרחב מעלה אדומים. יוזם ומפתח 'הישוב הקהילתי' והיישוב לכלל ישראל (דתיים וחילונים בחד קיום). הקים את תנועת ההתיישבות 'אמנה' ועמד בראשה. שימש כיועץ לפיתוח של ראשי עיריית ירושלים אהוד אולמרט ואורי לופוליאנסקי, וכיועצו של השר לענייני ירושלים רפי איתן. בתפקידים אלה הניע תהליכים רבים אשר חיזקו את אחיזת ישראל בירושלים השלמה. השתתף בשחרור ירושלים ב-1967.

אדריכל יורם גינזבורג

בעל תואר ראשון ושני בארכיטקטורה באיטליה ובאוניברסיטה העברית בירושלים. מתכנן ערים בכיר. חוקר ומרצה באוניברסיטת באריאל.

האלוף (מיל') גרשון הכהן

אלוף במילואים בצה"ל. בתפקידיו האחרונים כאלוף שימש מפקד הגיס המטכ"לי, מפקד המכללות הצבאיות, במסגרת זו ניהל בין היתר, את התרגילים לרמה המערכתית בפיקודים ובמטכ"ל. ממשיך לשרת בשרות מילואים פעיל באגף המבצעים בניהול התרגילים לרמות הבכירות. שירת בצה"ל 42 שנה, מאז 1973, ומילא תפקידי פיקוד ומטה מרכזיים, בהם מפקד אוגדה 36 וראש חטיבת תורה והדרכה במטכ"ל. בקיץ 2005, הופקד כמפקד אוגדה 36 על משימת פינוי גוש קטיף. בעל תואר שני בפילוסופיה וספרות השוואתית מן האוניברסיטה העברית בירושלים. עמית מחקר במרכז בגין סאדת למחקרים אסטרטגיים ומחבר הספר: "מה לאומי בביטחון הלאומי".

יורם אטינגר

מומחה ליחסי ארה"ב ישראל, לשעבר קונסול ישראל בטקסס, וציר (בדרגת שגריר) בשגרירות ישראל בארה"ב. בשנים 1988-1989 כיהן כמנהל לשכת העיתונות הממשלתית. חבר 'הצוות האמריקאי - ישראלי למחקרים דמוגרפיים'.

נדב שרגאי

חוקר, כותב ועורך ראשי של תוכנית 'מגן ירושלים'. מומחה לענייני ירושלים והר הבית. עמית וחוקר בכיר במרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה. חבר בקבוצה אזרחית א-פוליטית הפועלת בחסות מכוני ירושלים למחקרי מדיניות, לשיפור התשתיות והשירותים במזרח ירושלים. עיתונאי לשעבר ב'הארץ', וכותב כיום ב'ישראל היום'. בסוגיית הר הבית פרסם שני ספרים: 'הר המריבה'. המאבק על הר הבית. יהודים ומוסלמים דת ופוליטיקה. ו- 'עלילת אל אקצא בסכנה' - דיוקנו של שקר'. כן פרסם ספר דוקומנטרי המבסס את זכויות העם היהודי בקבר רחל: 'על אם הדרך - סיפורו של קבר רחל'; ספר המגולל את קורותיהם של חלקים לא ידועים בכותל המערבי - 'הכותל הנעלם' ולאחרונה את הספר המחקרי: 'ירושלים - אשליית החלוקה', בהוצאת המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, שחלקים נכבדים מעבודה זו מבוססים עליו.

